

NÉPNEVELŐ.

KATH. NEVELÉS-OKTATÁSÜGYI LAP.

Az Érsekujvárvideki és Nagyszombati róm. kath. néptanító-egyesületek közlönye.

<p>Megjelenik a szünet kivételével havonként kétszer egy íven. Előfizetési ár egy évre 2 frt, fél évre 1 frt. Egyes szám ára 10 kr.</p>	<p>Szerkesztik és kiadják: Dr. KOMLÓSSY FERENC és ZELLIGER JÓZSEF.</p>	<p>Az előfizetések, valamint a lap szellemi részét illető közlemények a „Népnevelő” kiadójához Nagyszombat-ba küldendők.</p>
---	--	--

TARTALOM: Áldás vagy átok! ? Zelliger József. — Vagy igazat, vagy semmit. Szentgyörgyi. — A földleírás constructiv módszere. — Egyesületi élet. Szentgyörgyi. — Pozsonyvármegye tanker. néptanítási állapota 1883-ik évben — Irodalom. — Pályázatok. — Vegyes.

Áldás vagy átok ! ?

Végre valahára a magyar sz. korona tanácsosa is felismerte a helytelen s célteljesített tanítást s elhibázott nevelést az állam által alapított leányiskolákban. Elragadtatva e fölötti örömtől, felsóhajtám: Boldog Isten! mégis felnyíltak egyszer szemei s fülei a látottak-, hallottak- s tapasztaltakra. Érttem Trefort önműlgnak Bercehez intézett levelét, melyben írja, hogy „a leányok sokat tanulnak, de nem tanulnak egy tudományt, melyre az életben nagy szükség volna, s így nem is viszik magukkal az iskolából az életbe az értelmet és érzéket az ország gazdasági állapota iránt, ami pedig minden család pénzügyi állapotával szoros összeköttetésben áll” stb.

Áldás vagy átok! Ellentétes fogalmak. Egyik kizárja a másikat. Az egyiknek épp úgy, mint a másinak előidézője a nevelés. A társadalom az első óhajtja; de vajmi sokszor sujtja a másik is a családokat, melytől menekülni óhajtanak. Ki előmozdítója ezeknek? A nő, a családanya, a háziasszony. Három szóban egy fogalom.

„Áldott vagy az asszonyok között!”

Hivatkozzam az izraelitákra, római-

akra, görögökre, avagy germánokra? Idézem Seneca, Lykurg, Aristodemus, Claudius, Quintiliánus, a régi gallok és celták mondásait? Emlékeztessen a szíves olvasót Krisztus Urunk tanaira, Aranyszáju sz. János, Jeromos, Fenelon, vagy tán Rousseau, Petalozzi stb. elveire a nőnevelést illetőleg? Nem teszem, elégségesnek tetszik, ha csak a jelenre szoritkozom, a múlt amugyis a történelemé. Ha a jelen nem szolgáltat elég bő anyagot a gondolkodásra, a múltból nem sokat okoskodnak ki azok, akik a szélhámós jelennek élnek.

Azt hiszem, hogy a paedagógia a tudományok tudománya és a művészetek művészetete, s dacára ennek mégis olyan általános tudomány, melyhez minden ember saját módja szerint konyít ugyan, mivel a nevelés hatása alatt mindegyikünk volt; de mégis legjobban értenek hozzá azok, kik a neveléssel ex professo foglalatoskodnak, s kiknek oldala mellett mint bizonyítékok a tapasztalatok hosszú évsora áll. Vannak dolgok, melyek ha felsőbb körökből indulnak ki, rendszeren kedvező elintéztést is nyernek. A leánynevelés kérdése per excellentiam fölülről jött, azért ha nem is határozó vagy döntő, legalább irányt adó nézeteink szempontjából szólunk hozzá mi is.

A nő megszenteli a családi életet; de

átkozottá is teheti azt; a nő a háznak jótevő szelleme, geniusa; Isten örökös föltötte; férje oldala mellett, gyermekei körülötte örvendenek vele; de a nő tönkrejuttathatja a vagyont, a családi boldogságot, a családot, sőt öngyilkosságra is vezetheti a családfőt. Egyik jó barátom azt mondogatja, hogy „a családi tűzhely szentély, melyben a családanya oltárnak tekintendő, ki előtt minden halandónak kellene meghajolnia.“ De hogy ez utóbbira érdemessé tétessék — tisztem hozzá én — kell, hogy keresztény szellemben neveltessék s tanítassék, s ezen szellemet családjában is honosítsa meg. De ne beszéljünk egyelőre a nők neveléséről, habár tanítatásukból az arra vonatkozó rész könnyen vonható le. Időzzünk egykeveset csak a minister által mondottaknál.

A leányintézetekben túltömk a jövő anya s háziasszony fejét holmi száraz tudományokkal, szívét meg érintetlenül hagyják. A nőnél pedig a szív játsza a főszerepet. A nő szívét kell először megnyerni, s ekkor mindent nyertünk. A mai tanítás nincsen tekintettel a szívre, s itt van a dolog bibéje. A fejnek száraz tudományokkal való túltömése a megelégedés helyett elégedetlenséget, a szerénység helyett a szerénytelenséget, a gyöngédség helyett (mi a nő firmája) nyersséget, a szeretet helyett gyűlölséget plántalják a jövő hitvestárs s anya szívébe. S így többé nem hitvestársakat, nem anyákat, nem gazdasszonyokat nevelnek leányintézeteinkben, hanem valóságos furiákat, s ha van kivétel, ezt nincsen szándékomban az intézetnek, hanem esetleg a ker. háziasszony nevelésnek betudni. Munkásság helyett a henye életet ápolják a nőben, növelik a hiuságot s a helyett, hogy egyszerűségre s önmegtagadásra szoktatnák, a pazarlás csiráit öntözgetik, hogy minél erősebb gyökeret verjenek azok. Egy kis nevelés helyett regetant, gazdaszonykodás helyett piperét s cicomázást, toldozás-foldozás helyett arany- s selyemhímzést, leves- s káposztafőzés helyett angolos s francia ételek összekotyvasztására szoktatják. Hol keressük ezentúl a za-

matos magyar paprikást, gulyást pörköltet, töltött káposztát stb.? Főzőkanál helyett legyezővel sétálgatnak a konyhában s ha esetleg anyjukat kell helyettesíteniök, megsáfrányozzák a húst, minekelőtte azt a serpenyőbe tették volna. Ilyen tetszős húst magam is ettem egy különben tisztességes családnál. „Ráér a leányom,“ mondja az új módi mama, „még gyöngé a munkára.“ És a mama maga teszi meg, semhogy leányát erre tanítaná s szorítaná. Üvegázi virágot nevel s kiteszi később a zord időjárásnak, nem gondolván meg, hogy az élet dere megpörköli a bimbót is. Bibliái olvasmányok helyett erkölcsrontó regényekkel kedveskedik leányának stb. stb.

Mondjak-e még valamit a mosásról, varrásról, fehérnemű szabásról, a zöltségés kertben való ásás, ültetés, kapálás, gyomlálás s öntözgetésről? Jobb lesz ezeket elhallgatni, s különben is lapunk szűk terét másra is kell felhasználni.

Hová lettek a nők háziasszony nevelése érdekében egykoron annyi hü-hóval alapított egyesületek? Hol készítik ma háziasszony a nők (bál) ruháit, melyekben ha nemis annyira elbájolók s kecsesek, de kedvesek voltak? Merre működnek ez egyesületek? Miért van annyi agglegény? Miért van az, hogy a női szépségek hervadásnak indulnak? Hová lett a nőkben annyira dicsőített vallásos és hazafias szellem? Ma talán az egri nők sem többé „egriek.“

Leányaink ma-holnap megsiratják s megátkozzák az ilyen intézetekben nyert tanítást; de tán előbb még férjeik, ha esetleg nem pénzes, hanem mesteremberek vagy alsóbb rendű hivatalnokok. A bankárleányok számára ám tessék a megkezdett uton haladni, ezeknek nem gördítünk akadályokat; de nekünk munkásnépek ilyen nevelés nem kell.

A nő rendeltetése a családi boldogságnak megállapítása. Ennél szebb hivatása nem lehet a nőnek, őrangyalként állni férjes gyermekei oldalánál.

De szabadjon nekünk még egy szerény kérdést kockáztatnunk. Ki készítette a mi-

nister által megkorholt leányintézet számára a tantervet? Hát a tantervgyártók oly rövidlátók voltak, hogy nem vették észre az örvényt, melybe szegény nemzetünket sodorni akarták? Magának a miniszternek kelle felfödöznie? Nem volt erről tudomása? Nem engedélyezte ő a tantervet? Vagy saját szakállára készítette azt Berecz ur? Fájjaljuk, hogy legmagasabb intéző köreink tapasztalt férfiak tanácsára nem hallgatnak. sőt erre nem is szólítják fel. Megengedjük, hogy mint egyszerű tan férfiak nem vagyunk annyira tudományosan kimivelve, mint a nagyságos és méltóságos urak; de tanügyi kérdésekben egyedül csak mi szolgálhatunk jó tanácsokkal, és szolgálunk is egygyel, ha u. i. egész odáig eljut.

Ha már az államnak kedve telik a közös iskolák felállításában, kérve kérjük, ne tegye ezt, legalábba leányiskolákkal. A leánykakat különösen kell vallásos szellemben nevelni, ha akarjuk, hogy jó anyák s jó háziasszonyok váljanak belőlök. A vallásosan nevelt nő boldogítja a férfit s családját az élet viharai között is; csak vallásos nő képes a férfinak már-már roskadozó elégedettségét újból felfrissíteni s állandóan fentartani. A nő, ki szeretetével egy családot boldogít, ki gyermekeket szül s azokat szíve vérével táplálja, védi, gondozza, testileg s szellemileg fölneveli, érdemre nézve a történelem bármely hőisével mérközhetik. Sirkövére bátran lehet vésní „Nem földben! a szerető szíveben van temetője.“ . . . Az anyának szerepe a családban szent, kihez hódolattal kell a férfinak közelednie. A nő rendeltetése: nem a férfi érzékiségének kielégítésére van hivatva; a nő hivatása a család alapítása és ez is szent. A család egy szentély, melyhez leoldott sarukkal kellene mindenkinek közelednie. Mindezeket a közös iskolákban elérni merő lehetetlenség, s aki ezt tagadni merné, az minden tétovázás nélkül a Lipótmezőre küldhető. Ne neveltesse az állam leányainkat állásukon fölüli rangra. Erre is szépen kérjük miniszter öexcellentiáját, mert az ilyen nevelési rendszer is megbo-

szulja magát előbb-utóbb magán az államon. Épp ez okoknál fogva nem tudom eléggé helyeselni kedves hazánk főpapjainak áldozatkészségét s ama törekvését, melyszerint hazánk jövő anyáinak nevelésére apácaiskolákat állittat. Bárha minden községben létesülhetnének vallásos szellemtől áthatott intézetek honleányaink neveltetésére! Kath. főpapjaink azok, kik igen bölcsen fogták föl a nő rendeltetését.

Befejezésül ismétlem, hogy a vallásos nőneveléstől függ kedves hazánk jövője, melyre áldás vagy átok vár, a szerint, a mint neveljük leánygyermekünket. Magyar hazánk számára neveljük leányainkat, már pedig írva van:

„A nagy világone kívül nincsen számodra hely; áldjon vagy verjen sors keze: itt élned, haldod kell.“

Zelliger József.

Vagy igazat, vagy semmit.*)

Éppen, de éppen semmi kedvem a „Néptanítók Lapjával“ vitába vagy éppen harcba keveredni, hiszen ez — részemről — az egerke harca volna az oroszlan-nal, de mikor annak az oroszlan-nak a hangja néha olyan gyanus, hogy az ember nem állhatja meg szó nélkül. Így p. o. ez évi 3-ik számában a „Hazai és külföldi események“ című rovatban a keresztények és izraeliták közti házasságot illető törvényjavaslat sorsáról, — az az — jobban mondva, a január 12-diki nagyszerű szavazásról értekezvén, a máskor oly tárgyilagosa lap nagyon furesa nótát kezd pengetni. A szabadkőműves- és zsidólapok után nagy búsan eldudolja, hogy a szavazásra „eljött 11 osztrak mágnás is segíteni szavazattal.“ Aztán: „És mi lett az eredmény? 9 szótöbbséggel elvetették a törvényjavaslatot. Tehát a többség az osztrak főurakból telt ki.“ Jó akaró kegyességgel megjegyzi még: „herceg Coburg is megjelent a szavazáson, és a javaslat mellett szavazott.“ Csakhogy a dolog

*) A „Néptanítók Lapja“ tek. szerkesztőjének szíves figyelmébe ajánlva. A szerk.

nem úgy áll; mert nem 11 osztrák mágnás jött el segíteni szavazattal, hanem 33, írva: harminchárom!

2-or. Az a 33 „osztrák mágnás“ nem „osztrák“ mágnás, hanem **magyar** mágnások, mint akár Coburg herceg ő fensége, vagy a mostani horvát bán ő nagyméltósága, no — Rosner Ervin báró ur ő méltóságát nem is említve.

3-or. A 33 „osztrák mágnás“ közül a javaslat mellett szavaztak 18 — írva: tizenhét, ellene pedig csak 15, írva: tizenöt; már most, hogy a „9 szavazattöbbség az osztrák főurakból telt ki,“ ezt csak zsidó egyszeregygyel lehet kiszámítani.

Mind ezt csak úgy tudja a Néptanítók Lapja, mint én, és hogy ő a hirhedt javaslatot pártolja, hát ahhoz semmi közöm, ez az ő dolga; de miért állít valótlanúságot? Ha szabadkőműves és zsidó-politikai lapok ilyen ámitást megengednek maguknak, hát ezt értem, ezt pénzért teszik; náluk „a cél szentesíti az eszközöket.“ Mundus vult deicipi, ergo: decipiatur. De a Néptanítók Lapjától megvárjuk, hogy „tisztá bort“ — nem, ennyit nem kívánunk tőle, — hanem legalább tiszta vizet töltsön poharunkba, mert különben azt mondjuk neki: „Köszönöm ezt neked, Mohamed.“

Szentgyörgyi.

A földleírás constructiv módszere.

Ha a nevelés és tanítás történelmét figyelemmel olvassuk, arra a meggyőződésre jövünk, hogy a népiskolai tantervbe a földleírás mint tantárgy a legutolsók közé jutott. Ennek okát abban kell keresni, hogy a tudósok a földleírás tudománynak lényegét meg nem állapították és mint tudománynak egyik ágát föl nem ismerték.

A tudós Ritter Károly volt az első, ki rendszere által a földleírást a tudományok sorába iktatta; ő volt az, a ki felismerte a fizikai földleírás fontosságát és ezette a földleírás tanítás alapjává; sikerült neki földeríteni azon összefüggést mely a száraz-

föld és víz, a föld és lakói, a föld, nap és hold közt fennáll, ezen okok és ebből kifolyó okozatok érvényre juttatása által lett Ritter a földleírás tudománynak nemcsak megállapítója, hanem igazi reformátorává. Ezek folytán a földleírás mint tudomány el lett fogadva és elismerve, és csak akkor törhetett magának utat az iskolába és ennek révén a társadalomba.

Az iskolának kötelességévé tétetett a Ritterféle rendszert nem csak magáévé tenni, hanem azt tovább fejleszteni is. Ennek elérésére a methodica különböző utakat és módokat talált fel, melyek segítségével ezen feladatot meg lehet fejteni. Hogy a földleírás anyag kezelése mi módon történik, az már magában a Ritterféle rendszerben van érvényre juttatva: kérdés csak az, miképen csoportosítsuk az anyagot, és ez különböző szempontok szerint történhetik.

A földleírás mint tantárgy a népiskola osztályaiban mint önálló és nem önálló tárgy a népiskola I. és II. osztályaiban a beszéd- és értelemgyakorlatok kapcsán, mint önálló pedig a népiskola III., IV., V. és VI. osztályaiban még mindig a beszéd- és értelemgyakorlatok révén, de már akkor tankönyv segítségével nyer megoldást és alkalmaztatást.

A földleírás a népiskola összes osztályaiban constructiv módszer szerint tanítandó, ez a módszer abban különbözik az eddig ismert módszerektől, hogy a tanuló földleírás fogalmait nem csak elméleti uton szerzi meg, nem fektett súlyt a politikai és statisztikai viszonyokra, nem ad elő olyan alakban mint a régi iskolából származó „Kis Tükörben“ található verses alak, illusztrációul egyet a többi közt említem, Fehér megyét pl. következőleg definiálja:

Fehér vármegye.

Fehér vármegyében van Székesfehérvár, Csór, Al-Csut, Moór, Bicske, Lovas-Berény, Csákvár.

Vall, Istmér, Hanza-Bég, Bodajk, Márton-Vásár.

Adony, Ercsi, Sárosd, Kálon, Csóka, Kővár.

Ezt a constructiv módszer mind nem

ismeri, hanem első fokban közvetlen szemléltetés, később pedig rajzolás és térkép segítségével valódi fogalmat szerezhethet magának nemcsak saját háza, hanem az egész világ fekvéséről és alakjáról. Ez a módszer lehet csoportosító, szétbontó vagy összetevő. A constructiv módszer helyesen felfogva és alkalmazva nagy hasznára lehet a földleirési tanításnak, de ha valaki célját veszítve folytonosan csakis térképek készítésével és másolásával foglalkoztatja tanítványait, az ilyen eljárás által többet árt, mint használ a földleirés tanításának.

A constructiv módszer az egész földleirési tananyagot 6 csoportra osztja föl, mely a népiskola I—VI. osztályában nyer megoldást. I-ső fok (a népiskola 1. osztály.) A geographiai tanítás legelső foka, a szemléltetés képezi a tanmenet alapját, ebből kell a tanításnak kiindulnia és ezen haladnia. A kitűzött szemléltetési célnak elérésére legalkalmasabb eszköz a kirándulások. — Ilyen kirándulásoknál alkalmat adunk növendékeinknek a földleirési alapfogalmak megismerésére; tudvalevő dolog, hogy a földleirés alapfogalmai a láthatár és azon észrevehető egyes tárgyak u. m. forrás, patak, hegy, völgy és síkság. Megjegyzendő, hogy az ilyen szemléltetési célra felhasználandó kirándulásokat az iskola, majd az iskola épület tervrajza előzi meg. Ilyen tervrajznál a lépést kell mértéknek venni, az iskolai fali táblát pedig vetületi síknak, a világ tájakat a jobb és bal kéz, továbbá a fent és alant képviseli.

A kezdet nehézségével itt meg kell küzdeni, nem szabad ezt a módszert kivitelennek tartani, ennek kivételében nem fogunk találkozni nehézségekkel, akadályokkal, hiszen az köztudomású dolog, hogy az írva-olvasást a különböző egyenes és görbe vonalak rajzolása előzi meg, ezt már a constructiv módszer felöleli és ez képezi a térkép rajzolás és ebből kifolyó földleirési tanításnak előiskoláját. A tanterem és az iskolaépület tervrajzának ismertetése után külső szemléltetés alapján és kellő utasítás folytán, egyenes vonal által lefogja rajzolni az utat és a csatornát, több egyenes vonal

által fel lehet tüntetni az épületet, a tanítás ezen fokán egész bátran különbséget lehet tenni a közönséges épület és a templom közt, nevezetesen ha a templomnak szánt idom fölé egy keresztet rajzolunk.

A görbe vonalak megismertetése után lerajzolja egy görbe vonallal a folyó és folyam jelképét, magába visszatérő vonal által pedig a tavat és más álló vizet. Most már több egyenes és görbe vonal elrendezésével és csoportosításával a helységet. Ezek után kivezetjük tanítványainkat a mezőre, erdőbe, egyszóval ki a szabad természetbe; mennyi új tárgygyal van itt alkalmuk megismerkedni, milyen elragadtatással nézi a zöldelő pázsitot és lombot, a feléje mosolygó virágot és gyümölcsöt! utunkban találkozunk egy patakkaival, ezen lehet szemléltetni a víz mennyiség növekedését egyes csermelyek hozzájárulása által; felvezetjük növendékeinket a közel fekvő dombra vagy hegyre és így világos fogalmat adhatunk neki a hegyről és egyes hegyek csoportosításáról és összefüggéséről.

Egy ilyen kirándulás után tett tapasztalatait, — haza érve, sokkal nagyobb kedvvel rajzolja le palatáblájára. A tanító pedig az iskolában a fali táblára egy vízszintes vonal által félkörben jelezve lerajzolja a füves pázsitot, görbe szegélyzetű vonal által a lombfát, és ilyen vonalak csoportosításából az erdőt, kigyózó vonallal a folyó menését stb. Ilyen módon biztos fogalmat és tájékozást adunk növendékeinknek a táj és helység környékéről.

Itt szükségesnek látom tisztába hozni, mit értünk tulajdonképen környék alatt; értjük azon térséget mely a szülőhely közelében fekvő emelkedettebb pontról legalább 24 klmnyi távolságig áttekinthető, a mi a 24 klmeter területén túl fekszik, az a gyermek előtt mint alaktalan felhő fog látszani. Ez volna a tananyag a constructiv módszer szerint az elemi tanoda I-ső osztályában.

II-ik fok (a népiskola II-dik osztálya) A tanítás mindig ismétlődéssel kezdődjék. A dolog természetéből folyik az, hogy mielőnn megakarjuk értetni, mi módon függ

össze az egyik földleirási tárgy a másikkal, micsoda befolyást gyakorol a másik az elsőre, a harmadikra és viszont, nem teszünk egyebet folytonos ismétlésnél. Ezen elvet szem előtt tartva a második osztályban megint csak közvetlen szemléltetés alapján kibővítjük az első osztályban tanultakat.

A különböző utak, — ország, megyei, községi, kocsis gyalog utak, — megismertetése és rajzoltatása egyenesekkel összekötött görbe vonalak által. A községben előforduló fa- és kőépületek és ezeknek rendeltetése, az azokban előforduló társadalmi vagy államéleti jelenségeket, a lakosság foglalkozását, kenyérkereseti módját, szokásait stb. Ezek alapján a tanuló földleirási látköre annyira elterjedt, hogy meg lehet ismertetni a város, mezőváros, falu és telepítvény fogalmát és ezek egymástól való különbségét. A forrás, de nemcsak a forrás fogalma és rajza, hanem a víz körfutása is megismertetendő; leghelyesebb kiindulási pont a tálból elpárolgó víz, ebből lesz felhő stb. és be kell fejezni a tengerrel és viszont a tengerből felszállott pára megint hova kerül stb. A folyó torkolata, és annak felső, közép és alsó folyásának fogalma és rajza. Ennek folytán a tanuló teljes képet nyer a szülőföld, ennek környékéről és az abban előforduló földleirási fogalmakról.

És ezzel a II-ik fok nyerne megoldást.

III-ik fok (a népiskola III-ik osztálya).

Itt már a tankönyv és térkép jön előtérbe és ennek alapján történik a tanítás. A térkép az első és fő segédeszköz a földleirástannál, a nélkül a földleirási tanítás nem is volna gondolható, ez olyan nélkülözhetetlen segédeszköz, mely már az első földleirási leckénél szembetűnővé lesz. Hogyan volna lehetséges, hogy tanítványainkat minden órán kivezethetnők a megbeszélendő helyszínére! Ez teljes lehetetlenséggel határos, azért ökvetetlenül szükséges a térkép.

Mindenek előtt szükséges, hogy tanítványainkat a négy világtáj alapos ismeretére vezessük; a világtájak ismertetésénél legjobb módszer az, hogy szemügyre vesszük az északi sark csillagot, velünk szem-

be lesz éjszaka hátunk mögött dél, jobb kezünk irányában kelet, bal kezünk irányában nyugot. Ezen alkalommal jó lesz növendékeinket utalni a delejtőre és ennek alkalmaztatására, nemkülömben a régebben használt módszerekre, a világtájak megismerésére u. m. a csillagok és nap állását, a tájolat, a fák mohos kérgét stb. A térképen a négy világtájnak ismertetése, egy vidéknek meghatározása, hogy lehessen abban eligazodni és hogyan lehet térkép segítségével utazni. Megismertendő a térkép célja, rendeltetése, haszna és beosztása. Azonban nemcsak az égtájak, hanem a látkör ismertetése is szükséges. Itt legjobb kiindulni a körvonalból; kitejtendő, hogy földünk körhöz hasonlít és azt, hogy a terület, melyet látunk, szintén körhöz hasonlít és azt látkörnek nevezzük.

Ennek megtörténte után kivezetjük tanítványainkat az iskola udvarára és meghatározzuk az iskola fekvését; tovább menve a szomszéd házak, utcák, terek, kerület és végre a város fekvését, irányát, beleértve a tervrajz rajzolását is. A mi a község tervrajzát illeti, azt nem szükséges a legkisebb részletekig mérnöki pontossággal kidolgozni. Nagyobb községben, melynek számos minden irányban metsző utcái vannak, teljes lehetetlenség volna valamennyit lerajzolni, itt meg kell elégedni néhány fő és mellékutcával; magától értetődik, hogy abból az iskola utcának nem volna szabad hiányoznia.

A község tervrajzának rajzoltatása alkalmával meg lehet magyarázni és ki lehet hozni, hogy az éjszaka forduló utcákban nagyobb a hideg, jobban ki vannak téve a szélnek, ellenkezőleg a délnek forduló utcákban nagyobb a meleg és nincsenek annyira a szélnek kitéve. De még ennél se állapodjunk meg, kifejtjük az éjszaka és dél közti óriási különbséget, hogy miért laknak az északi vidékeken olyan törpe emberek, és miért olyan primitív az állat és növényvilága, és ellenkezőleg miért olyan buja a természet a déli vidékeken, miért találhatók itt a legtarkább, legszebb, de illat nélküli virágok, a legóriásibb nagy-

ságu fák, a legerősebb és legmérgezőbb állatok stb.

Ezt az ellentétet mind meg kell magyarázni és megvilágosítani növendékeinknek, és ennek alapján a különböző életmódokat, szokásokat, erkölcsöket. Végre pedig meg lehet említeni hogy éjszakai roppant hideg, délen pedig az elviselhetetlen meleg akadályul szolgál azon vidékek kikutatására.

A földleírás tanításnál nem szabad szem előtt téveszteni, hogy a hasznos a kellemesrel kapcsolatba hozassék, ezt ebben a korban levő növendékeinknél kiváltképen kell alkalmazásba hozni. A világtájak ismereténél kivezettem növendékeimet a szabadba, megjelöltem velök a láthatáron levő földleírási tárgyak világtáji fekvését, csoportokra osztva sétáltattam őket nemcsak a föld, hanem a melléktáj felé is. Magától értődik hogy az ilyen kirándulások alkalmával nem szabad a térképnek soha sem hiányoznia.

Ilyen szemléltető gyakorlat által elérjük azt, hogy tanítványaink soha az életben nem fogják összetéveszteni az éjszakot a déllel, a keletet a nyugattal. Ezen alkalommal nemcsak a földleírás tudomány iránti kedvet ébresztjük növendékeinkben, hanem a testgyakorlat tanításának is hasznos és hatalmas szolgálatot teszünk. Meg kell határozni a folyó jobb és balpartját. A tanítás e fokán ki kell terjeszkedni a kerület és megye geographiai ismertetésére és az ország fekvésére.

(Vége köv.)

Nagyszombati.

Egyesületi élet.

Az „Érsekujvárvideki r. k. népnevelők egyesülete“ rendes-tagjainak becses figyelmébe.

Az „Érsekujvárvideki r. k. népnevelők egyesülete“ mult évi május hó 10-én tartott közgyűlésén a következő tetteket tűzte ki pályázatra:

I. „Miképen szerkesztendők az olvasókönyvek, hogy a reáliák az ol-

vasókönyvek nyomán legyenek taníthatók az elemi iskolákban?“ — Pályadíj: 20 ft. o. é. Pályázhat az egyesület minden rendes tagja.

II. Készíttessék egy buzdító beszéd e tétel fölött: „A valódi nevelés csak vallás-erkölcsös lehet.“ Pályadíj: 3 db. arany. — Pályázhatnak az egyesület fiatal tanító tagjai.

A pályamunkák 1884. évi április hó 20-ig a szokásos módon — jeligével és zárt névvel ellátva alulírthoz küldendők.

M.-Soók, 1884. évi febr. hó 6-án.

Szentgyörgyi Ferenc,
az egyesület elnöke.

Pozsonyvármegye tankerületének népoktatási állapota 1883-ik évben

(Vége.)

A tanévi szorgalom időt illetőleg következő adatok szolgáljanak: Legalább 8 hónapon át járt iskolába 45164, 8 hónál kevesebb ideig járt 1209 tanuló; a tanuláshoz szükséges könyvekkel stb. birt 45926, nem birt 447. Ezen adatok mindenesetre a községi elüljárók s az iskolaszékek nagyobb erélyéről és buzgóságáról tesznek tanúságot. Csak a fél napi iskolamulasztások rugnak fel rengeteg nagy száma t. i. 583,363-ra, mely fél napi mulasztásokat 15501 tanuló követte el. Az iskolamulasztások ezen botrányos nagy száma beható intézkedésre kényszerítette épen most a közigazgatási bizottságot s a kir. tanfelügyelőséget s reméljük, hogy eredménye leend ezen intézkedéseknek, főleg ha azok az iskolaszékek által is kellő támogatásban részesíttetnek A r. kath. iskolaszékeken már most ne muljon az iskolázásnak kellő ellenőrzése, mi e tekintetben csak kötelességünket teljesítjük, melyet nekünk a méltóságos kath. püspöki kar iskolai rendszabályai előszabnak. Az iskola mulasztások után kivetett bírságokból 247 frtot hajtottak be a községek elüljárói, illetve becsátották az illető iskola székek iskola pénztárainak rendelkezésére; ezt keveseljük, itt többnek kellett visszamaradnia az elüljáróságoknál, azért jó lesz ha az iskolaszékek ez iránt a tanfelügyelőségél vagy szolgabiráknál jelentést tennének; az iskola pénzeit nem szabad veszni hagyni, ugyis kevés; jó lesz szegény tanulók könyveire és ruháira.

A tankerületben van 313 iskola 212 községben, 92 község beiskolázott a 212 községbe, mi könnyen történhetik, mivel ezek 4 kilométernél távolabb nem esnek, csak két község esik távolabb s ezekben tehát iskolázás sincsen; pusztá már több van, a hol a távolság miatt nem járhatnak a gyermekek iskolába; egyébiránt lassanként már ezek is fognak tünedezni, hogy az iskola hiánya, ne legyen

oka az iskolamulasztásoknak. A 313 iskola közül r. k. 209, ágost. 24, helv. 11. izr. 26, közs. 21, állami 2, magán 20, tannyelv szerint: magyar 124, német 57, magyar és tót 114, magyar, német és tót 10, német 4, tót 4. A tanévi szorgalomidőt tartják 10 hónapig 142 iskolában, 9 hónapig 84 iskolában, — 8 hónapig 78-ban, 7 hónapig 8-ban, — 6 hónapig 1-ben. Keletkezett népiskola: 1870. év óta 48 iskolával van több, (1883. évben 5 keletkezett.

Irodalom és művészet.

1. Regatta keringő, szerző Ibrányi Jenő. 58. mü. Ára 1 frt. — 2. Elemér öcsémnek Riszáld fiam csárdás „a hegy oldalt . . .” Nincsen nálunk olyan asszony talp alá való dallamokból zongorára két kézre alkalmazta Nagy Zoltán. Ára 60 kr. — 3. Krriesi (gyors) polka Bánfi Sándortól. Ára 60 kr. 4. Rejtett virágok. 6 eredeti magyar dal: Meddig járok . . . Szomoruan szól a falu harangja . . . Sikogat az őszi felszél . . . Dalolnék én . . . Szomoruan szól . . . Drága gyöngyöm . . . szerző, Gaal Ferenc zenedeigazgató és karnagy Szabadkán. Ára 1 frt. Ezen gyönyörű zenedarabok Rózsavölgyi és Társa cs. és kir. udvari zeneműkereskedésben Bpsten jelentek meg s ugyanott kaphatók.

— Fontos irodalmi hír. Már husz éve annak, hogy Vörösmarty Mihály összes művei megjelentek. Miután 1871-ben Ráth Mórnak, a művek akkori kiadójának, kiadási joga megszűnt, a példányok pedig elfogytak és már évek óta a könyvpiacra nem kaphatók: nagyon örvendetes azon hír, hogy Méhner Vilmos, jó hírnevű kiadócég a kiadási jogot Vörösmarty örököseitől megszerezte és egy új legteljesebb diszkiadást ad ki legközelebb. Az új kiadás Gyulai Pál felügyelete alatt kerül sajtó alá s magában foglalandja Vörösmarty több oly nagybecsű művét is, melyek az eddigi kiadásokban nem jelentek meg. Ez igen diszes kiállítás, irodalmi kincset képező, teljes új kiadásra mi is felhívjuk a figyelmet, mint azt a fővárosi sajtó joggal tette.

Pályázatok.

1. Az iglónagyhnileci róm. kath. népiskolánál üresedésbe jött tanítói kántor- és orgonista-állomás-melylyel az Igló városi pénztárból havi részletekben felveendő 300 ft. o. é. évi fizetés, természetbeni lakás, a tanítói lak szükségletére az erdőben ingyenes fa és jelenleg évi 10 frtban megállapított fabeszerezési általány, az iskola helyiség számára pedig 20 köbméter fa és 20 ft. fuvarbér, az ismétlő iskola tanításért évi 16 ftnyi díj, 3 ft. 15 kr. írószerekre, 4 ft. évi iskola tisztítási általány, egy kert, burgonyaföld és rét haszonélvezete, — kántorilletéki-s párbéri jövedelem, és halotti szemleért évi 20 ftnyi díj összekötvé van — pályázat útján betöltendő. —

Pályázók tanítói okleveleikkel, eddigi alkalmaztatásuk és erkölcsi magaviseletük felőli bizonyítványaikkal kellőleg felszerelt, sajátkezűleg írt és legkésőbb folyó 1884. évi Márczius hó 11-ig bezárólag a városi tanácsnál benyújtandó folyamodványaikban kimutatni kötelesek:

a.) életkorukat és családi viszonyaikat:
b.) nyelvbene jártasságukat úgy szóban mint írásban:

c.) ének — és orgonálásbani képzettségüket és jártasságukat. —

A választás a r. kath. iskolaszék ajánlata s kijelölése nyomán a városi képviselő testület által fog megejtetni. —

A már jelenleg véglegesen, alkalmazott pályázó tanítók a megejtendő választás útján véglegesen, — ideiglenesen alkalmazott pályázók pedig csak egy próbaévre megválaszthatnak, melynek eltelte után, ha úgy erkölcsi mint nevelési tekintetben a bennök helyezett bizalomnak megfeleltek, véglegesen megválaszthatók. illetőleg tanítói tisztjökben megerősíthetők. —

Végül megjegyeztetik, hogy az iskolaszék a pályázókkal f. é. Márczius hó 13-án reggeli 9 órától kezdve próbaleckét megtartani kíván, mely oknál fogva kívánatos, hogy az nap a pályázók Iglóra személyesen megjelenjenek. —

Igló város tanácsának 1884. évi Februárhó 8-án tartott üléséből. — Polgármester helyett Bukovinsky tanácsnok, — Schivetz aljegyző.

2. — „Pozsonymegye (Csatához tartozó) Német-Gurabi magyar-tót r. k. kántortanítói állomás jövő Márczius 4-én pályázat útján betöltendő. Jövedelme: rendszeres lakáson kívül készpénzben 195 frt. 37 kr. és a hívek által művelt 12 hold jó föld és rét. Folyamodványok Ferenczy József alespereshez Iványira (u. p. Cseklész) küldendők. —

Vegyes.

— Ngos. és főt. Kubriczky András esztergomi c. kanonok úr a szeredi esperesi kerület tanfelügyelője, faksonyi plébános a nagyszombati vikariatus területén lakó tanítók egyesületébe mint alapító tag lépett be. — Éljen!

— A Dunaszerdahelyi esp. ker. tanítói körnek pénztárosa Venczell József ur tagsági díjak fejében 37 frtot küldött be az egyesületi pénztárba Nagyszombatba.

— A gyulafehérvári „Közmuvelődés“ a kisdéházak eszméje megpendítésével tépelődött, midőn — úgy írja — a derék „Népnevelő“ lap legutóbbi számában igen életrevaló és kimerítő utasítást tartalmazó cikk jutott kezükhöz, melyet egész terjedelmében mint saját eszméjének is hű kifejezését febr. 9. 6. számában közzétette. Örvendünk rajta, hogy szerény lapunk kezdeményezője lett a kisdéházaknak. Bárcsak siker is koronázná a megpendített eszmét!